

GRAU EN MEDICINA

Medicina, cinema i literatura

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	MEDICINA, CINEMA I LITERATURA
Codi	--
Crèdits ECTS	3
Curs i període en el que s'imparteix	2on curs / 2on semestre
Horari	http://www.uab.es/medicina
Llengües	Català, Castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Carlos Tabernero Holgado
Departament	Departament de Filosofia
Despatx	M6-127
Telèfon (*)	935868483
e-mail	Carlos.Tabernero@uab.cat
Horari d'atenció	Cita prèvia

2. Equip docent

Nom professor/a	Carlos Tabernero Holgado
Departament	Departament de Filosofia
Despatx	M6-127
Telèfon (*)	935868483
e-mail	Carlos.Tabernero@uab.cat
Horari de tutories	Cita prèvia

3.- Prerequisits

Cap

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura de Medicina, Cinema i Literatura es cursa al segon semestre del segon curs del Grau de Medicina i forma part del grup de les assignatures optatives.

Els objectius fonamentals de l'assignatura són:

Introduir a l'estudiant a la consideració i experimentació del cinema com vehicle de reflexió/construcció cultural, com instrument de recerca, documentació i popularització científic - mèdic, i com eina pedagògica en els camps de la història, la ciència, la medicina i la tecnologia.

Introduir a l'estudiant al coneixement de diverses formes de comunicació lligades a la ciència, la medicina i la tecnologia i, en especial, la relació dels mitjans de comunicació amb els processos de generació, circulació i gestió del coneixement científic, mèdic i tecnològic, així com la seva intervenció en les transformacions socio - culturals al llarg de la història.

Introduir a l'estudiant a l'anàlisi del paper del cinema en la construcció social dels processos salut - malaltia i de les imatges de la medicina i els seus professionals en les societats contemporànies, prestant especial atenció a l'exploració, mitjançant les pràctiques i els discursos literaris i cinematogràfics, del paper de les ciències naturals i de la tecnologia en els processos de medicalització, en relació amb les pràctiques i els discursos mèdics i sanitaris, els sistemes d'organització i control social, i la percepció / auto - percepció dels processos salut - malaltia.

La metodologia docent combina les sessions presencials (projecció de pel·lícules i seminaris) amb lectures i visionat addicional de material fílmic per part dels estudiants.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica com resultat d'un procés evolutiu, científic i sociocultural, incloent els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient
Resultats d'aprenentatge	<p>CE1.3. Explicar el paper del professional de la sanitat com un agent social de canvi, crític i solidari, en favor de la salut de la comunitat.</p> <p>CE1.6. Distingir el concepte paternalista de la relació metge - pacient de la tradició hipocràtica del concepte actual de formes de relació més igualitàries en les quals el pacient adquireix tot el protagonisme.</p> <p>CE1.12. Descriure la persona humana com un ésser multidimensional en el que la interrelació de factors biològics, psicològics, socials, ecològics i ètics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, així com les seves manifestacions.</p> <p>CE1.13. Identificar el paper dels mitjans de comunicació i de les institucions educatives en els processos de creació i transmissió de coneixement científic - mèdic.</p>
Competència	CE30. Demostrar que coneix els fonaments històrics de la salut, la malaltia i la professió mèdica
Resultats d'aprenentatge	<p>CE30.1. Reconèixer els estats de salut i malaltia com construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps.</p> <p>CE30.5. Identificar els canvis i permanències en les formes i els continguts del procés de medicalització.</p> <p>CE30.6. Reconèixer els diferents canals de comunicació de la ciència i de la medicina a través de la història, les seves característiques específiques i les seves relacions.</p>
Competència	CE33. Demostrar que comprèn la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties
Resultats d'aprenentatge	<p>CE33.8. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i oportunitats.</p> <p>CE33.10. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut.</p> <p>CE33.11. Demostrar que coneix les pràctiques i transformacions socio - culturals associades a la ciència mèdica.</p>
Competència	CE52. Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària
Resultats d'aprenentatge	<p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació i gestió de coneixement científic - mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexes i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
Competència transversal	CT1. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant especial importància a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
Competència transversal	CT2. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals .
Competència transversal	CT3. Ensenyar y comunicar a altres col·lectius professionals els coneixements i les tècniques apreses.
Competència transversal	CT5. Demostrar, en l'activitat professional , un punt de vista crític, creatiu i orientat a la investigació.
Competència transversal	CT6. Formular hipòtesis i recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
Competència transversal	CT8. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.

Competència transversal

CT10. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

6.- Continguts de l'assignatura

Consideració i experimentació del cinema com vehicle de reflexió/construcció cultural, com instrument de recerca, documentació i popularització científic - mèdic, y com eina pedagògica en els camps de la història, la ciència, la medicina i la tecnologia.

Anàlisi de diverses formes de comunicació lligades a la ciència, la medicina i la tecnologia i, en especial, la relació dels mitjans de comunicació amb els processos de generació, circulació i gestió del coneixement científic, mèdic i tecnològic.

Anàlisi del paper del cinema i de la literatura en la construcció social dels processos salut - malaltia i de les imatges de la medicina i els seus professionals en les societats contemporànies.

Blocs distributius

- A. Introducció a l'anàlisi cinematogràfic i literari, amb èmfasi en la relació medicina – cinema – literatura.
- B. Bloc dedicat als metges.
- C. Bloc dedicat a la Salut Pública.
- D. Bloc dedicat als pacients.
- E. Bloc de conclusions.

7.- Metodologia docent i activitats formatives (3 crèdits ECTS = 75 hores)

TIPUS D'ACTIVITAT

ACTIVITAT

HORES

Competències

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	Competències
Dirigides (35%= 26,25 hores)	Classes teòriques / sessions de discussió amb suport TIC	26,25	CE1, CE30, CE33, CE52
Supervisades (10%=7,5 hores)	Resolució de problemes treballats de manera autònoma i participació en les discussions	7,5	CE1, CE30, CE33, CE52, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8, CT10
Autònomes (50%=37,5 hores)	Estudi individual, consulta de material audiovisual i de bibliografia, preparació dels temes, resolució de problemes i realització de treballs.	37,5	CE1, CE30, CE33, CE52, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8, CT10

8.- Avaluació

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ (5%=3,75 hores)

HORES

Competències que s'avaluen

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ (5%=3,75 hores)	HORES	Competències que s'avaluen
Realització del treball final	3,75	CE1, CE30, CE33, CE52, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8, CT10

L'avaluació de l'assignatura és continuada en relació amb:

- La preparació d'un assaig escrit (ressenya) sobre una obra literària o cinematogràfica en relació amb algun tema concret integrat en els continguts i competències de l'assignatura (70% de la nota final).
- Participació activa en els debats desenvolupats a classe, on l'estudiant acredita la lectura / revisió dels materials facilitats (30% de la nota final).

9- Bibliografia i enllaços web

Bibliografia

- Apple, Rima D.; Apple, Michael W. (1993). Screening Science. *Isis* 84(4): 750-754
- Boon, Timothy (2008). *Films of Fact. A History of Science in Documentary Film and Television*. London/New York: Wallflower Press
- Bräuchler, B., Postill, J. (eds.) (2010). *Theorising Media as Practice*. Oxford / New York: Berghahn.
- Cooter, Roger; Pumphrey, Stephen. (1994). "Separate Spheres and Public places: Reflections on the History of Science popularisation and science in popular culture". *History of Science* 32: 237-267
- Couldry, Nick (2004) "Theorising Media as Practice". *Social Semiotics* 14(2): 115-32
- Elena, Alberto. (2002). *Ciencia, Cine e Historia: de Méliès a 2001*. Madrid, Alianza
- Ferro, M. (1995 [1977]), *Historia contemporánea y cine*. Barcelona: Ariel.
- Friedman, Lester D. (ed.) (2004). *Cultural Sutures: Medicine and Media*. Durham, N.C.: Duke University Press
- Gabbard, Krin; Gabbard, Glen O. (1987). *Psychiatry and the Cinema*. Chicago: The University of Chicago Press
- Gilman, Sander L. (1988). *Disease and Representation: Images of Illness from Madness to AIDS*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press
- León, Bienvenido (1999). *El documental de divulgación científica*. Barcelona: Paidós Ibérica
- Martinet, Alexis (1994). *Le Cinéma et la Science*. Paris: CNRS Éditions
- Medina-Doménech, Rosa M.; Menéndez-Navarro, Alfredo (2005). "Cinematic representations of medical technologies in the Spanish official newsreel, 1943-1970". *Public Understanding of Science*, 14: 393-408
- Mendiguchía Olalla, Ignacio; Santiago Lardón, José A. (2003). *La medicina en el cine*. Madrid: PBM
- Nieto-Galán, Agustí [2011, en preparació]. *Los públicos de la ciencia. Expertos y profanos a través de la historia*. Barcelona: Marcial Pons Historia
- Papanelopolou, Faidra; Nieto-Galan, Agustí; Perdiguero, Enrique (eds.) (2009). *Popularizing Science and Technology in the European Periphery, 1800-2000*. Farnham (U.K.); Burlington, Vermont: Ashgate
- Revista de Medicina y Cine <<http://revistamedicinacine.usal.es/>>
- Seale, Clive (2004). *Media and Health*. London: Sage
- Secord, James A. (2004). "Knowledge in Transit". *Isis* 95: 654-672
- Shinn, Terry; Whitley, Richard (eds.) (1985). *Expository science: forms and functions of popularization*. Dordrecht: Reidel.
- Snow, Charles P. (1959/1998) *The two cultures*. Cambridge: Cambridge University Press
- Taberero, Carlos (2006). "L'Audiència-meca: ciència, tecnologia i la condició humana en el cinema de Stanley Kubrick i Steven Spielberg". *Mètode* 48: 71-76
- Taberero, Carlos (2010). *Discursos y representaciones médico-sanitarias en el cine documental colonial español de la posguerra (1939-1950)*. Barcelona: Centro de Historia de la Ciencia (CEHIC) / Universidad Autònoma de Barcelona (UAB)
<<http://www.recercat.net/handle/2072/97216>>
- Thompson, John B. (1995). *The Media and Modernity. A Social Theory of Media*. Cambridge: Polity Press
- Topham, Jonathan R. (2009). "Focus: Historicizing 'Popular Science'. Introduction" *Isis* 100(2): 310-318
- VV.AA. (1983). *Journal of Contemporary History* 18(3). [Monogràfic sobre "cine e historia"].
- VV.AA. (1989). *Sylva Clus* 8. [Monogràfic sobre "cine e historia de la ciencia"].
- VV.AA. (2006). Fotogrames de ciència. *Mètode* 48: 57-108. / Anuario 2006: 198-237 [Monogràfic sobre "ciencia y cine"].
- VV.AA. (2009). Focus: Historicizing 'Popular Science'. *Isis* 100(2): 310-368
- Wear, Andrew (ed.) (1992). *Medicine in Society*. Cambridge: Cambridge University Press

10.- Programació de l'assignatura

ACTIVITATS D'APRENTATGE

Tipus d'activitat	Activitat	Data i Títol	Recursos materials	Resultats d'aprenentatge
Dirigida	Classe magistral (120 min)	Sessió 1: Introducció a l'anàlisi cinematogràfica i literària, amb èmfasi en la relació medicina – cinema – literatura.	Aula M4-001	<p>CE1.13. Identificar el paper dels mitjans de comunicació i de les institucions educatives en els processos de creació i transmissió de coneixement científic - mèdic.</p> <p>CE30.6. Reconèixer els diferents canals de comunicació de la ciència i de la medicina a través de la història, les seves característiques específiques i les seves relacions.</p> <p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació y gestió de coneixement científic – mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexes i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
	Classes magistrals (112 min cadascuna)	Sessions 2-5: Bloc dedicat als metges.	Aula M4-001	<p>CE1.3. Explicar el paper del professional de la sanitat com un agent social de canvi, crític i solidari, en favor de la salut de la comunitat.</p> <p>CE1.6. Distingir el concepte paternalista de la relació metge - pacient de la tradició hipocràtica del concepte actual de formes de relació més igualitàries en les quals el pacient adquireix tot el protagonisme.</p> <p>CE30.1. Reconèixer els estats de salut i malaltia com construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps.</p> <p>CE33.8. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i oportunitats.</p> <p>CE33.10. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut.</p> <p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació y gestió de coneixement científic</p>

				<p>– mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexos i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
	Classes magistrals (112 min cadascuna)	Sessions 6-9: Bloc dedicat a la Salut Pública.	Aula M4-001	<p>CE1.3. Explicar el paper del professional de la sanitat com un agent social de canvi, crític i solidari, en favor de la salut de la comunitat.</p> <p>CE1.6. Distingir el concepte paternalista de la relació metge - pacient de la tradició hipocràtica del concepte actual de formes de relació més igualitàries en les quals el pacient adquireix tot el protagonisme.</p> <p>CE1.12. Descriure la persona humana com un ésser multidimensional en el que la interrelació de factors biològics, psicològics, socials, ecològics i ètics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, així com les seves manifestacions.</p> <p>CE30.5. Identificar els canvis i permanències en les formes i els continguts del procés de medicalització.</p> <p>CE33.8. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i oportunitats.</p> <p>CE33.10. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut.</p> <p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació y gestió de coneixement científic – mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexos i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
	Classes magistrals (112 min cadascuna)	Sessions 10-13: Bloc dedicat als pacients.	Aula M4-001	<p>CE1.6. Distingir el concepte paternalista de la relació metge - pacient de la tradició hipocràtica del concepte actual de formes de relació més igualitàries en les quals el pacient adquireix tot el protagonisme.</p> <p>CE1.12. Descriure la persona humana com un ésser multidimensional en el que la interrelació de factors biològics, psicològics, socials, ecològics i ètics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, així com les seves manifestacions.</p> <p>CE30.1. Reconèixer els estats de salut i malaltia com construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps.</p> <p>CE30.5. Identificar els canvis i permanències en les formes i els continguts del procés de medicalització.</p>

				<p>CE33.8. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i oportunitats.</p> <p>CE33.10. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut.</p> <p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació y gestió de coneixement científic – mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexes i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
	Classes magistrals (120 min cadascuna)	Sessió 14: Bloc de conclusions.	Aula M4-001	<p>CE1.13. Identificar el paper dels mitjans de comunicació i de les institucions educatives en els processos de creació i transmissió de coneixement científic - mèdic.</p> <p>CE30.6. Reconèixer els diferents canals de comunicació de la ciència i de la medicina a través de la història, les seves característiques específiques i les seves relacions.</p> <p>CE52.1. Analitzar críticament els mecanismes de comunicació mèdic - sanitària en els mitjans de comunicació.</p> <p>CE52.2. Reconèixer els canals i estratègies essencials de comunicació de la ciència, la medicina i la tecnologia, i les relacions amb els seus públics.</p> <p>CE52.3. Comprendre els processos de generació, circulació y gestió de coneixement científic – mèdic - tecnològic en relació amb conjunts complexes i multidimensionals de pràctiques comunicatives.</p> <p>CE52.4. Comprendre els mitjans de comunicació com espais de aprenentatge, reflexió i construcció socio - cultural en relació amb la ciència, la medicina i la tecnologia.</p> <p>CE52.5. Identificar els mecanismes de representació literària i audiovisual en la producció material de la ciència i de la medicina.</p>
Subtotal: Classes magistrals, 26,25 hores				
Supervisades	Resolució de problemes i participació activa en les discussions	Totes les sessions i tutories no programades	Aula M4-001 (per a la participació en les sessions)	<p>CT3. Ensenyar y comunicar a altres col·lectius professionals els coneixements i les tècniques apreses.</p> <p>CT5. Demostrar, en l'activitat professional , un punt de vista crític, creatiu i orientat a la investigació.</p> <p>CT6. Formular hipòtesis i recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.</p> <p>CT8. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació</p>
Subtotal: Participació activa en les discussions i tutories no programades: 7,5 hores				

ACTIVITATS AUTÒNOMES

<p>Estudi individual, consulta de material audiovisual i de bibliografia, preparació dels temes, resolució de problemes i realització de treballs.</p>		<p>CT1. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant especial importància a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat. CT2. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals. CT5. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la investigació. CT6. Formular hipòtesis i recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic. CT10. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional</p>
<p>Subtotal: 37,5 hores</p>		

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
<p>Data d'examen</p>	<p>Assaig escrit (ressenya) sobre una obra literària o cinematogràfica en relació amb algun tema concret integrat en els continguts i competències de l'assignatura</p>	<p>Campus Virtual</p>	<p>Correu electrònic</p>	<p>Recollir, organitzar i presentar en format estandarditzat el resultat de les activitats realitzades al llarg de l'assignatura</p>